

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง สถานฝึกสู่อชีพ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพ
รายวิชา การงานอาชีพ รหัสวิชา ๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ความหมายและประเภทของอาชีพ

อาชีพ หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงานที่มีผลตอบสนองออกมาในรูปแบบของรายได้ เพื่อบุคคลนำไปดำรงชีวิตทั้งของตนเองและครอบครัว โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการที่แตกต่างกันไปตามลักษณะการประกอบอาชีพ งานที่ทำนั้นเป็นงานสุจริต ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

ประเภทของอาชีพ แบ่งตามลักษณะ กลุ่มอาชีพตามลักษณะการประกอบอาชีพ ได้แก่

๑. อาชีพอิสระ หมายถึง เป็นอาชีพที่ผู้ประกอบการดำเนินงานด้วยตนเองไม่มีนายจ้างหรืออาชีพทุกประเภทที่ผู้ประกอบการดำเนินการด้วยตนเอง แต่เพียงผู้เดียวหรือเป็นกลุ่ม อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้คนจำนวนมาก แต่หากมีความจำเป็นอาจมีการจ้างคนอื่นมาช่วยงานได้ เจ้าของกิจการเป็นผู้ลงทุน และจำหน่ายเอง คิดและตัดสินใจด้วยตนเองทุกเรื่อง ซึ่งช่วยให้การพัฒนางานอาชีพ เป็นไปอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ การประกอบอาชีพอิสระ เช่น ขายอาหาร ขายของชำ ซ่อมรถจักรยานยนต์ ฯลฯ ในการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหาร การจัดการ เช่น การตลาด ทำเลที่ตั้ง เงินทุน การตรวจสอบ และประเมินผล เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องมีความอดทนต่องานหนัก ไม่ถ้อยถอยต่อ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมองเห็นภาพการดำเนินงาน ของตนเองได้ทะลุปรุโปร่ง

๒. อาชีพรับจ้าง หมายถึง เป็นอาชีพที่มีผู้อื่นเป็นเจ้าของกิจการหรือนายจ้าง โดยตัวเองเป็นผู้รับจ้าง ทำงานให้ และได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าจ้าง หรือเงินเดือน อาชีพรับจ้างประกอบด้วย บุคคล ๒ ฝ่าย ซึ่งได้ตกลงว่าจ้างกัน บุคคลฝ่ายแรกเรียกว่า "นายจ้าง" หรือผู้ว่าจ้าง บุคคลฝ่ายหลังเรียกว่า "ลูกจ้าง" หรือผู้รับจ้าง มีค่าตอบแทนที่ผู้ว่าจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ ผู้รับจ้างเรียกว่า "ค่าจ้าง" การประกอบอาชีพรับจ้างโดยทั่วไปมีลักษณะ เป็นการรับจ้างทำงานในสถาน ประกอบการหรือโรงงาน เป็นการรับจ้างในลักษณะการขายแรงงาน โดยได้รับค่าตอบแทน

อาชีพรับจ้างแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังต่อไปนี้

๒.๑ กลุ่มอาชีพรับจ้างที่มีฝีมือ หรือ อาชีพที่ใช้ทักษะ คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มีความรู้ในวิชาชีพ มีความสามารถเฉพาะด้าน มีทักษะและประสบการณ์ หรือลูกจ้างที่ใช้กำลังความคิดในการสร้างสรรค์งาน การจัดการ และการบริหารงาน ตัวอย่างกลุ่มอาชีพรับจ้างที่มีฝีมือ หรือ อาชีพที่ใช้ทักษะ ได้แก่

อาชีพรับราชการ เช่น แพทย์ ครู ตำรวจ ทหาร พยาบาล

อาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เช่น พนักงานรัฐวิสาหกิจของการท่าเรือแห่งประเทศไทย การสื่อสารแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าแห่งประเทศไทย องค์การโทรศัพท์

อาชีพพนักงานบริษัท เช่น พนักงานบริษัทสำนักพิมพ์ จำกัด ธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น

๒.๒ กลุ่มอาชีพรับจ้างใช้ทักษะน้อย คือ กลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่ไม่มีความรู้ในวิชาชีพ หรือขาดทักษะในอาชีพนั่น ๆ ส่วนใหญ่มักทำงานโดยใช้กำลังร่างกายเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ อาชีพที่ทำงานเป็นกลุ่ม เช่น กรรมกรก่อสร้าง พนักงานบริการอาหาร เป็นต้น อาชีพที่ทำงานคนเดียว เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย ลูกจ้างร้านขายสินค้า ทั่วไป เป็นต้น **ลักษณะงานอาชีพรับจ้าง** แต่ละประเภทมีความแตกต่างกันดังนี้

๑. อาชีพรับราชการ เป็นอาชีพที่ทำหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ในด้านต่าง ๆ มุ่งผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นหลักเป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานเพื่อประชาชนและประเทศชาติ ข้าราชการจะได้รับค่าตอบแทน เป็นเงินเดือนซึ่งได้มาจากภาษีเงินได้ที่รัฐบาลเก็บจากประชาชนที่ประกอบอาชีพมีรายได้ มีระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน โดยทำงานตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์และหยุดงานวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มทำ งานตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๖.๐๐น.หรือ ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. เป็นต้น การประกอบอาชีพรับราชการจะมีการสอบคัดเลือกบุคคลก่อนที่จะเข้าไปทำงาน และสอบสัมภาษณ์เพื่อดูความสามารถและทัศนคติเกี่ยวกับงาน เมื่อสอบคัดเลือกผ่านจึงจะได้เข้าไปทำงานในตำแหน่งนั้น ๆ อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและความก้าวหน้าค่อนข้างสูง โดยมีการเลื่อนตำแหน่งและเลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกปี เมื่อครบเกษียณอายุราชการยังได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต

๒. อาชีพรัฐวิสาหกิจ เป็นองค์กรของรัฐบาลเป็นเจ้าของ หรือเป็นผู้ถือหุ้นรายได้ร่วมกับเอกชน รัฐวิสาหกิจเป็นองค์กรที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือถือหุ้นอยู่มากกว่าร้อยละ ๕๐ พนักงานรัฐวิสาหกิจได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินเดือนซึ่งได้มาจากงบประมาณรายได้ของแผ่นดิน มีระยะเวลาในการทำงานที่แน่นอน โดยทำงานตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันศุกร์และหยุดงานวันเสาร์และวันอาทิตย์ เริ่มทำงานตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐- ๑๖.๐๐ น. หรือ ๐๘.๓๐-๑๖.๓๐ น. หรือ ๐๙.๐๐-๑๗.๐๐ น. มีการสอบคัดเลือกเข้าไปทำงาน เหมือนข้าราชการเป็นอาชีพที่มีความมั่นคงและความก้าวหน้าค่อนข้างสูง โดยมีการเลื่อนตำแหน่งและเลื่อนขึ้นเงินเดือนทุกปี มีเงินช่วยเหลือ และสวัสดิการแก่พนักงาน เมื่อครบเกษียณอายุราชการยังได้รับเงินบำเหน็จหรือบำนาญไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิต เช่นกันกับราชการ

๓.อาชีพพนักงานบริษัท เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานภายใต้บริษัทที่ตนปฏิบัติงาน พนักงานจะ ได้รับค่าตอบแทน จากการทำงานเป็นเงินเดือนหรือค่าจ้างซึ่งได้จากผลกำไรจากการประกอบการของ บริษัทเหล่านั้น หยุดงานวันเสาร์หรือ วันอาทิตย์หรือบางบริษัทหยุดเฉพาะวันอาทิตย์ เริ่มทำงานเวลา ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. หรือ ๐๘.๓๐-๑๗.๓๐ น. หรือ ๐๙.๐๐-๑๘.๐๐ น. มีการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน โดยการทำแบบทดสอบและการสอบสัมภาษณ์เพื่อดูความสามารถและทัศนคติเกี่ยวกับงาน ถ้าเข้าทำ

งานในบริษัทที่มีความมั่นคงและมีการบริหารจัดการที่ดี พนักงานอาจมีโอกาสนำเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่งงาน และยังมีเงินช่วยเหลือ มีสวัสดิการแก่พนักงานด้วย ถ้าบริษัทที่ไม่มี ความมั่นคงอาจถูก เลิกจ้างได้

๔.อาชีพที่ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานตามคำสั่งของผู้ว่าจ้างซึ่งทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น กรรมกรก่อสร้าง พนักงานบริการอาหาร โดยมีลักษณะเวลาในการทำงานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างในแต่ละอาชีพ อาชีพรับจ้างที่ทำงานเป็นกลุ่มจะต้องไปสมัครงานกับผู้ว่าจ้างโดยตรง โดยสามารถหาข้อมูลการรับสมัครงานตาม หนังสือพิมพ์หรือป้ายประกาศต่าง ๆ การขึ้นเงินเดือนหรือการเลื่อนขั้นหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ จะขึ้นตามกับผู้ว่าจ้าง เห็นสมควร

๕.อาชีพรับจ้างที่ทำงานคนเดียว เป็นกลุ่มอาชีพที่ทำงานตามคำสั่งผู้ว่าจ้าง เช่น พนักงานทำความสะอาด พนักงานรักษาความปลอดภัย ลูกจ้างร้านค้าทั่วไป เวลาในการทำงานแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างเช่น ๐๘.๐๐-๑๗.๐๐ น. หรือ ๑๐.๐๐-๒๒.๐๐ น. หรือ ๒๔.๐๐-๐๘.๐๐ น. เป็นต้น การขึ้นเงินเดือนหรือการเลื่อนขั้นหรือเงินสวัสดิการต่าง ๆ จะขึ้นตามกับผู้ว่าจ้างเห็นสมควร โดยพิจารณาจาก ความขยัน ความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัยในการทำงาน

ความสำคัญของการประกอบอาชีพ

๑. ทำให้มีรายได้ประจำเลี้ยงตนเองและครอบครัวโดยซื้อ หรือ จัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต
๒. ทำให้มีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ
๓. ทำให้มีโอกาสสร้างชื่อเสียงให้แก่ตนเองและวงศ์ตระกูลเป็นที่ยอมรับของบุคคลในสังคม
๔. ทำให้มีหลักฐานมั่นคง เป็นที่เคารพนับถือของบุคคลอื่น ๆ
๕. ทำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จะได้ไม่ประพฤติตนไร้สาระ
๖. ทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ที่สามารถพึ่งตนเองได้ และยังสามารถทำประโยชน์แก่สังคมโดยส่วนร่วมด้วย